

Мельник С.І.

кандидат економічних наук, доцент,
заступник декана факультету № 2
(підготовка фахівців для підрозділів кримінальної поліції)
Львівського державного університету внутрішніх справ

Melnyk Stepan

Lviv State University of Internal Affairs

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

THE MAIN FACTORS INFLUENCING FINANCIAL STABILITY IN THE CONTEXT OF MANAGING THE FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE

Визначено сутність поняття «фінансова стабільність підприємства». Під фінансовою стабільністю в контексті управління фінансовою безпекою підприємства слід розуміти такий фінансовий стан соціально-економічної системи, за якого зберігається високий рівень безпеки і здійснюється постійний розвиток підприємства. Доведено важливість виділення спершу основних зовнішніх і внутрішніх чинників впливу на фінансову стабільність в контексті управління фінансовою безпекою підприємства. Охарактеризовано особливості цього процесу. Встановлено залежність та вплив фінансової стабільності на діяльність підприємства. Виділено основні ознаки фінансової стабільності в контексті управління фінансовою безпекою підприємства. Охарактеризовано типи фінансової стабільності. За результатами проведеного дослідження виокремлено основні чинники впливу на фінансову стабільність у контексті управління фінансовою безпекою підприємства.

Ключові слова: фінансова стабільність, управління фінансовою безпекою підприємства, зовнішні чинники, внутрішні чинники.

Определена сущность понятия «финансовая стабильность предприятия». Под финансовой стабильностью в контексте управления финансовой безопасностью предприятия следует понимать такое финансовое состояние социально-экономической системы, при котором сохраняется высокий уровень безопасности и осуществляется постоянное развитие предприятия. Доказана важность выделения сначала основных внешних и внутренних факторов влияния на финансовую стабильность в контексте управления финансовой безопасностью предприятия. Охарактеризованы особенности этого процесса. Установлена зависимость и влияние финансовой стабильности на деятельность предприятия. Выделены основные признаки финансовой стабильности в контексте управления финансовой безопасностью предприятия. Охарактеризованы типы финансовой стабильности. По результатам проведенного исследования выделены основные факторы влияния на финансовую стабильность в контексте управления финансовой безопасностью предприятия.

Ключевые слова: финансовая стабильность, управление финансовой безопасностью предприятия, внешние факторы, внутренние факторы.

To effectively manage the financial security of the enterprise, it is necessary to ensure financial stability. That is why, today, the issue of highlighting the main officials of influence on these categories in the context of financial security management is relevant. The importance of first distinguishing the main external and internal factors of influence on financial stability in the context of managing the financial security of the enterprise is proved. The features of each of the processes are characterized. The dependence and influence of financial stability on the activities of the enterprise. The main signs of financial stability in the context of enterprise financial security management are highlighted. The types of financial stability are characterized. The main objective of the study is to determine the main external and internal factors of influence on financial stability in the context of managing the financial security of an enterprise. The essence of the concept of «financial stability of the enterprise». Under financial stability in the context of managing the financial security of an enterprise, one should understand the financial condition of the socio-economic system in which a high level of security is maintained and the

enterprise is constantly developing. According to the results of the study, the main factors of influence on financial stability in the context of managing the financial security of the enterprise are identified. According to the results of the study, it can be argued that the effective management of the financial security of the enterprise conditionally consists of strategic and tactical goals, the achievement of which will contribute to this process. If tactical, we understand the effective management of its main glass components, the strategic goals are the processes of ensuring financial stability, stability and achieving financial equilibrium and reliability. It is in this context, in the future, that most attention should be paid when determining the methodology for assessing the financial security of an enterprise.

Key words: financial stability, enterprise financial security management, external factors, internal factors.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси – це явище в економіці, яке приводить до зміни в окремих галузях і системи загалом. Для української економіки трансформаційні процеси в окремо взятих галузях можуть погіршувати соціально-економічний розвиток, оскільки нові зміни перетворюють спочатку позитивний вплив окремого чинника на негативний. Середовище функціонування окремо взятого підприємства в Україні характеризується невизначеністю та нестабільністю, що приводить до того, що система управління безпекою повинна постійно враховувати все нові і нові чинники впливу.

Для ефективного управління фінансовою безпекою підприємства необхідно забезпечити фінансову стабільність. Саме тому нині є актуальним питання виокремлення основних чинників впливу на цю категорію в контексті управління фінансовою безпекою підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі удосконалення управління фінансовою безпекою підприємства присвячена значна кількість наукових праць, зокрема таких учених, як: О. Барановський, О. Василик, В. Вітлінський, В. Геєць, К. Горячева, О. Захаров, М. Букін, І. Козаченко, В. Коваленко, М. Копитко, В. Мунтіян, А. Мельников, О. Силкін, В. Франчук, І. Шумпетер, А. Штангрет та інші.

З огляду на накопичений науковий здобуток провідних вітчизняних науковців, слід відмітити, що в сучасних умовах розвитку практично не досліджувався процес забезпечення фінансової стабільності саме в контексті управління фінансовою безпекою підприємства.

Мета статті. Основною метою дослідження є визначення основних зовнішніх і внутрішніх чинників впливу на фінансову стабільність у контексті управління фінансовою безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стабільність підприємства вважається однією з найважливіших характеристик його фінансового стану, і її забезпечення дає змогу суттєво підвищити ефективність управління фінансовою діяльністю і безпекою зокрема.

Поняття «фінансова стабільність» набагато частіше розглядають саме як стан підприємства загалом. Наприклад, Ю. Цал-Цалко [1, с. 315] трактує це поняття як такий стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова його діяльність, здійснюється безперервний процес виробництва та ефективного управління фінансовими ресурсами. Трохи іншої думки І. Топій [2, с. 509], який вважає, що фінансова стабільність – це більше характеристика цього стану, яке є запорукою виживання підприємства загалом.

З ефективною роботою фінансової системи підприємства пов'язує фінансову стабільність І. Висоцька [3, с. 33], яка стверджує, що цей тип стабільності є наслідком її злагодженого функціонування.

Взаємозалежність понять «стійкість» та «стабільність» можна побачити у трактуванні Л. Короліщука [4]. Він вважає, що фінансова стабільність – це явище, що охоплює велику кількість факторів, які забезпечують стійкість і спроможність до сталого розвитку. Подібної думки і Т. Керанчук [5, с. 85], який розглядає це поняття як свого роду можливість підприємства зберегти фінансову стійкість за контрольованої фінансової рівноваги.

Узагальнюючи проведений аналіз, на нашу думку, під фінансовою стабільністю в контексті побудови механізму забезпечення фінансової безпеки слід розуміти такий фінансовий стан соціально-економічної системи, за якого зберігається високий рівень безпеки і здійснюється постійний розвиток підприємства.

З метою визначення основних чинників впливу на забезпечення фінансової стабільності підприємства для початку необхідно охарактеризувати, від чого саме залежить цей процес і на що в подальшому впливає.

Як зазначає Н. Чаленко [6, с. 137], фінансова стабільність підприємства залежить від стану фінансової системи загалом, умов кредитування, обсягу ресурсів та політики підприємства. При цьому високий рівень фінансової стабільності дає змогу суттєво вплинути на стабілізацію основних макроекономічних показників і на ефективність діяльності підприємства загалом.

Ми частково погоджуємося, що поточний стан фінансової системи суттєво впливає на процес забезпечення фінансової стабільності, та вважаємо, що правильним є твердження про вплив на загальні показники діяльності. Попри це, на нашу думку, фінансова стабільність залежить від середовища функціонування підприємства. Окрім цього, досягнення фінансової стабільності неминуче впливатиме і на рівень фінансової безпеки підприємства (рис. 1).

Розглядаючи детальніше особливості забезпечення фінансової стабільності на підприємстві, необхідно врахувати фактор часу, за яким найбільш частіше її класифікують. Так, Я. Проценко [7, с. 24] під час свого дослідження якраз і наголошує на тому, що фінансову стабільність підприємства слід розділяти на короткострокову і довгострокову (відображається стабільний фінансовий стан підприємства у короткостроковій і довгостроковій перспективі, відповідно).

На нашу думку, фінансову стабільність підприємства також слід розглядати і за рівнем стабільності: максимальна фінансова стабільність підприємства (показники фінансово-господарського стану суттєво перевищують нормативні значення, і підприємство має в наявності значну кількість ресурсів для свого розвитку); висока фінансова стабільність підприємства (поточний фінансовий стан характеризується висо-

ким рівнем показників і безпеки); допустима фінансова стабільність підприємства (поточний фінансовий стан характеризується допустимим за нормами рівнем безпеки); низька фінансова стабільність підприємства (поточний фінансовий стан характеризується низьким рівнем показників і рівнем безпеки).

Забезпечення фінансової стабільності неможливе без основних принципів, які дають змогу максимально детально охарактеризувати сам процес. До таких принципів віднесемо: комплексність (під час формування і реалізації прийнятих управлінських рішень); плановість (здійснення планування під час реалізації будь-яких стратегічних або тактичних заходів); орієнтованість (процес забезпечення фінансової стабільності повинен бути націлений на загальну стратегію розвитку підприємства і систему управління фінансовою діяльністю та безпекою); варіативність (процес забезпечення повинен супроводжуватися прогнозуванням варіантів фінансового розвитку).

Фінансова стабільність підприємства – дуже складний стан, який включає різноманітну кількість ознак, що дають змогу в повному обсязі охарактеризувати його сутність.

Цікавою є позиція Л. Олійника [8, с. 121], який стверджує, що основними ознаками фінансової стабільності підприємства є низький рівень

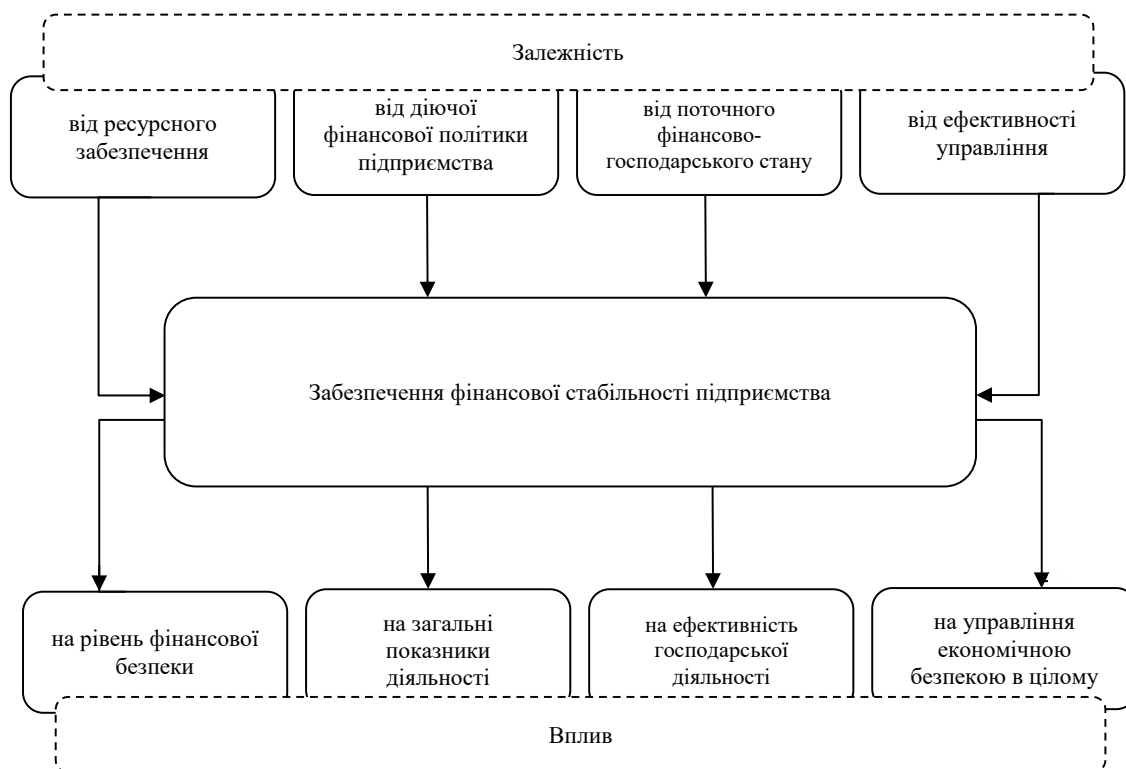

Рис. 1. Залежність та вплив фінансової стабільності на діяльність підприємства

Складено автором

ризик, забезпеченість власним капіталом, вільне маневрування грошовими коштами і стабільні джерела фінансування.

Ми частково погоджуємося із запропонованими ознаками, але вважаємо, що в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства їх слід розширити. Так, на нашу думку, основними ознаками фінансової стабільності в процесі управління фінансовою безпекою підприємства є такі:

- низький рівень ризику та впливу загроз;
- високий рівень фінансової безпеки на підприємстві;

– наявність фінансових ресурсів на розвиток підприємства загалом;

– збалансований стан власного і позикового капіталів;

– забезпечується фінансова стійкість кожного структурного елементу фінансового стану підприємства;

– досягається фінансова рівновага і надійність.

Основними чинниками впливу на процес забезпечення фінансової стабільності підприємства також є ті, що сприяють або, навпаки, стримують спроможність розвиватися загалом.

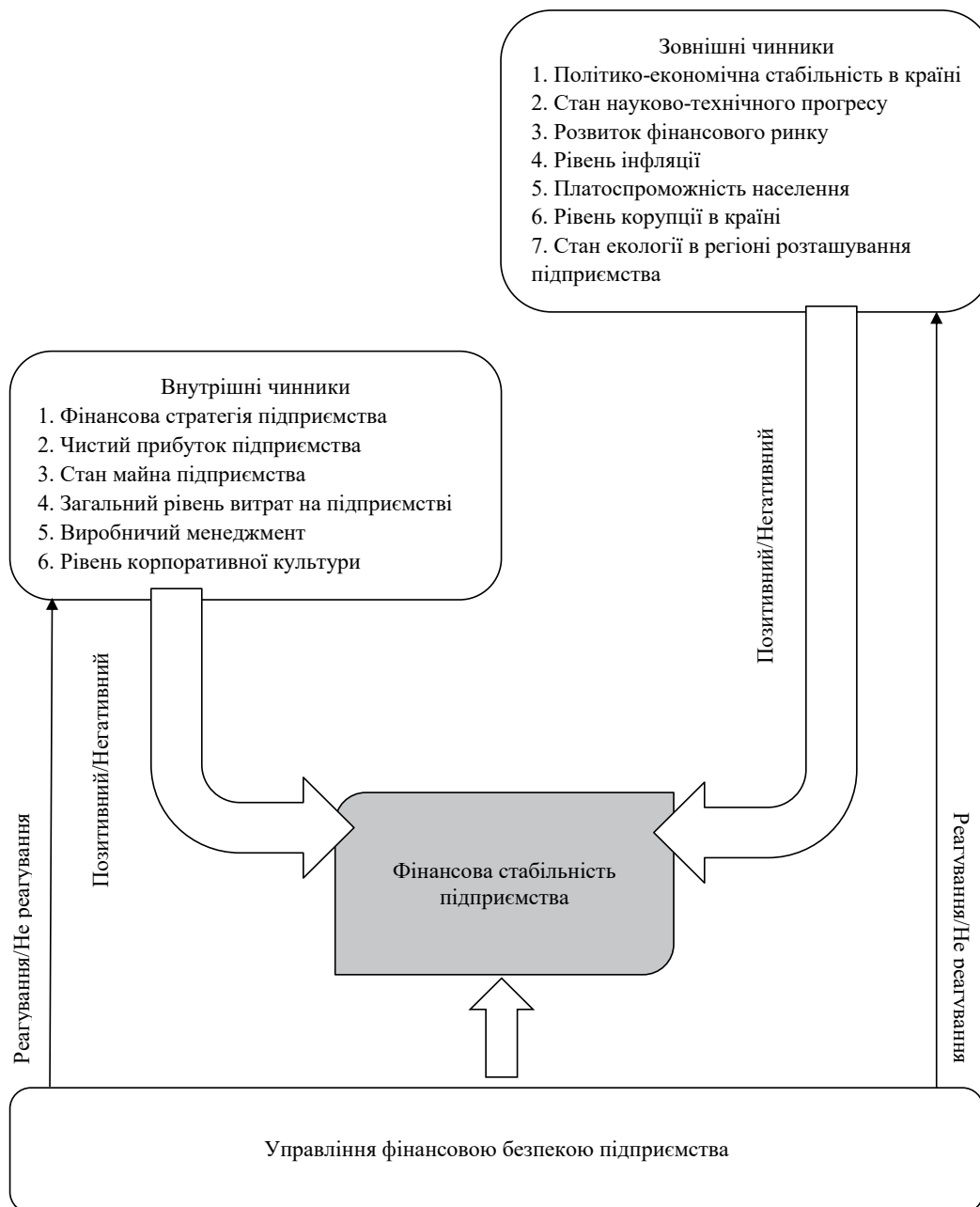

Рис. 2. Основні чинники впливу на фінансову стабільність у контексті управління фінансовою безпекою підприємства

Складено автором

На думку І. Грабовського та А. Якименко [9, с. 65] основними чинниками впливу є: амортизаційна політика, політика використання основних фондів, політика в сфері матеріально-технічного забезпечення, політика щодо дебіторської заборгованості та політика щодо оплати постачальниками сировини. Окремо вони наголошують і на важливості впливу таких чинників, як надходження витрат.

На нашу думку, не завжди враховують ключові аспекти, які характеризують саму сутність фінансової стабільності. Саме тому ми виокремили ключові зовнішні і внутрішні чинники впливу, які найбільш суттєво впливають саме на загальний фінансово-господарський стан підприємства та спроможність постійно розвиватися (рис. 2).

На нашу думку, основними заходами суб'єктів фінансової безпеки підприємства щодо сприяння позитивному впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на фінансову стабільність є:

- уточнення плану платежів, які здійснює підприємство;
- моніторинг політико-економічних змін в країні;
- участь у формуванні і розподілі прибутку підприємства;

- участь у розробленні фінансової стратегії підприємства;
- адаптація до зміни рівня інфляції в країні;
- контроль і перевірка за витратами підприємства.

Забезпечення фінансової стабільності підприємства передбачає, що цей процес неминуче зіштовхнеться із впливом виділених нами внутрішніх і зовнішніх чинників. Не обов'язково, що цей вплив має бути винятково негативним або навпаки. Все залежить від окремо взятих обставин і умов функціонування, які в певній ситуації можуть привести до того, що вплив у поточній ситуації буде саме позитивним або ж негативним.

Висновки. За результатами проведеного нами дослідження можна стверджувати, що ефективно управління фінансовою безпекою підприємства умовно складається зі стратегічних і тактичних цілей, досягнення яких сприятиме цьому процесу. Якщо під тактичними ми розуміємо ефективно управління її основними складниками, то стратегічними цілями є процеси забезпечення фінансової стійкості, стабільності та досягнення фінансової рівноваги і надійності. На нашу думку, саме в такому контексті в подальшому слід визначати методики оцінювання фінансової безпеки підприємства.

Список використаних джерел:

1. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: посібник. К.:ЦУЛ, 2002. 359 с.
2. Топій І.І. Фінансова стабільність підприємства як запорука його розвитку в умовах ринкової економіки. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. Випуск 6. 2016. С. 505–509.
3. Висоцька І.Б. Проблеми забезпечення стабільності та стійкості фінансової системи України / І.Б. Висоцька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. 2012. Випуск 2. С. 33.
4. Короліщук Л.П. Фінансова стійкість акціонерного товариства як умова його економічного розвитку // Економіка АПК. 2006. № 9. С. 81–87.
5. Керанчук Т.Л. Фінансова стабільність підприємства і методичні аспекти її оцінки // Економіка України. 2000. № 1. С. 83–87.
6. Чаленко Н.В. Шляхи забезпечення фінансової стабільності підприємства. Формування ринкових відносин в Україні № 6 (157)/2014. С. 135–139.
7. Проценко Я.В. Управління фінансовою стабільністю підприємства готельного господарства. Дис.на зд. наук. ст. к.е.н. за спец. 08.00.04. Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, 2018, с. 236.
8. Олійник Л.В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. Фінанси, облік, банки № 1 (22). 2017, С. 118–124.
9. Грабовський І.С., Якименко А.М. Методичні аспекти формування та оцінки зони фінансової стабільності підприємства. Економічна наука. Економіка та держава № 1/2016. С. 64–70.

References:

1. Czal-Czalko Yu.S. (2002) Finansova zvitnist pidpryemstva ta yiyi analiz [The financial statements of the enterprise and its analysis]: posibnyk. K.:CzUL. [in Ukr.]
2. Topij I.I. (2016) Finansova stabilnist pidpryemstva yak zaporuka jogo rozvytku v umovax rynkovoyi ekonomiky [The financial stability of the enterprise as a guarantee of its development in a market economy]. Globalni ta nacionalni problemy ekonomiky. Mykolayivskiy nacionalnyj universytet im. V.O. Sukhomlynskogo. Vypusk 6. [in Ukr.]

3. Vysoczka I.B. (2012) Problemy zabezpechennya stabilnosti ta stijkosti finansovoyi systemy Ukrainy [Problems of ensuring stability and sustainability of the financial system of Ukraine] // Naukovyj visnyk Lvivskogo derzhavnogo universytetu vnutrishnix sprav. Seriya ekonomichna. Vypusk 2. [in Ukr.]
4. Korolishhuk L.P. (2006) Finansova stijkist akcionernogo tovarystva yak umova jogo ekonomichnogo rozvytku [The financial stability of a joint stock company as a condition of its economic development] // Ekonomika APK. #9. [in Ukr.]
5. Keranchuk T.L. (2000) Finansova stabilnist pidpryemstva i metodychni aspektyiyi ocinky [Financial stability of the enterprise and methodological aspects of its assessment] // Ekonomika Ukrainy. # 1. [in Ukr.]
6. Chalenko N.V. (2014) Shlyaxy zabezpechennya finansovoyi stabilnosti pidpryemstva [Ways to ensure the financial stability of the enterprise]. Formuvannya rynkovyx vidnosyn v Ukraini #6 (157) [in Ukr.]
7. Prochenko Ya.V. (2018) Upravlinnya finansovoyu stabilnistyu pidpryemstva gotelnogo gospodarstva [Management of financial stability of the hotel industry]. Dys.na zd. nauk. st. k.e.n. za specz. 08.00.04. Kyivskiy nacionalnyj torgovelno-ekonomichnyj universytet, Kyiv, 2018, [in Ukr.]
8. Olijnyk L.V. (2017) Strategichni napryamy zabezpechennya finansovoyi stabilnosti pidpryemstva [Strategic directions of ensuring the financial stability of the enterprise]. Finansy, oblik, banky #1 (22). [in Ukr.]
9. Grabovskyi I.S., Yakymenko A.M. (2016) Metodychni aspekty formuvannya ta ocinky zony finansovoyi stabilnosti pidpryemstva [Methodological aspects of the formation and assessment of the zone of financial stability of the enterprise]. Ekonomichna nauka. Ekonomika ta derzhava #1. [in Ukr.]